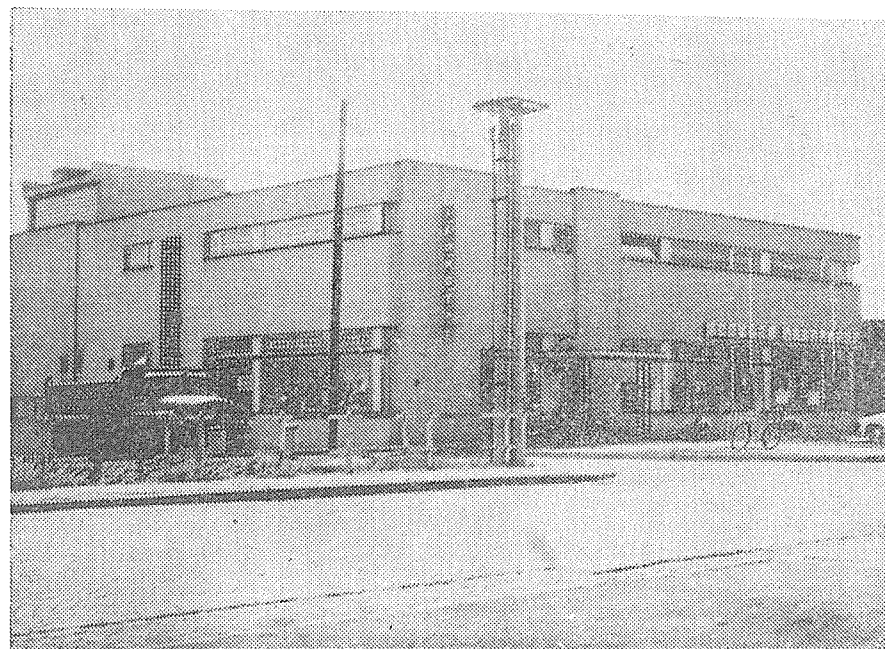

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Nákupní středisko na tř. 1. máje

DUBEN 1977

OHLEDNUTÍ ZA LETOŠNÍM MDŽ

Při příležitosti letošního Mezinárodního dne žen přijali dne 8. března 1977 představitelé města vyhodnocené pracovnice z podniků, závodů, organizací, škol a dalších pracovišť. Předseda MěstNV Miloslav Pavelka v projevu k ženám mimo jiné uvedl:

„V našem městě se stalo již dobrou tradicí, že se scházíme ke společné oslavě Mezinárodního dne žen. Dovolte mi, abych vás, milé soudružky, co nejsrdčněji přivítal na tomto shromáždění a blahopřál vám k vašemu svátku. U příležitosti tohoto významného dne patří vám a všem ostatním ženám poděkování za odpovědné plnění povinností na pracovištích, za iniciativní a aktivní účast v politické, veřejně prospěšné činnosti a v neposlední řadě za odpovědné poslání v rodině. Oprávněně zasluhujete úctu, vážnost a všestrannou pozornost při uskutečňování tohoto významného životního poslání.“

Čestné uznání rady MěstNV při příležitosti MDŽ převzaly tyto pracovnice: Pravomila Bartschová, vedoucí oddělení výchovy kádrů LSD Jednota Hranice, Zdenka Bláhová, kuchařka ZDŠ ve Velké, Marie Bartošová ze Lhotky, Anastázie Cabáková ze Slavíče, Julie Cínová, pracovnice Technických služeb města Hranic, Anna Červková ze Středolesí, Zdena Duchovičová z Hranic, Helena Fedorová, pracovnice HCV Hranice, Eva Feitová, učitelka v dětské léčebně Radost v Teplicích nad Bečvou, Berta Hlavinková z Hranic, Věra Hlešovská, zástupkyně ředitelky LŠU v Hranicích, Marie Hudcová, profesorka gymnázia v Hranicích, Věra Chudačíková z Drahotuš, Anzelma Jamborová, ředitelka mateřské školy ve Velké, Vladislava Langerová, profesorka z Teplíc nad Bečvou, Anežka Macháčová, adm. pracovnice nemocnice v Hranicích, Jarmila Machová, ředitelka mateřské školy v Drahotuších, Anna Martinátová, prodavačka n. p. Potraviny Hranice, Leopolda Nesvadbová, dělnice n. p. SIGMA, Olga Nováčková, zdravotní sestra v Hranicích, Marie Nováková, tkadlena n. p. Karnola, Milada Nováková, členka JZD Uhřínov, Jaroslava Paličková z Valšovic, Marie Perutková, pracovnice OSP Hranice, Jarmila Polášková, pracovnice Okresního podniku služeb Hranice, Marta Průšová z Hranic, Jarmila Rýparová, členka JZD Olšovec, Olga Sehnoutková, pracovnice Podniku bytového hospodářství Hranice, Marie Slámová, dělnice n. p. SIGMA, Emilie Šámalová, telegrafistka pošty Hranice 1, Irena Valešfková, pracovnice SMC, Anna Vondráčková, pracovnice MěstNV Hranice.

VYZNAMENANÍ FUNKCIONÁŘI ROH V SIGMĚ

V sobotu 12. března 1977 uspořádal ÚV odborového svazu pracovníků v kovoprůmyslu v Praze aktiv zasloužilých funkcionářů ROH. V úvodu jednání uvedl předseda ústředního výboru svazu Josef Záruba, že už tradičně se v období oslav výročí Vítězného února udělují vysoká vyznamenání ROH zasloužilým odborovým funkcionářům. Dále se ve svém projevu zabýval rozvojem pracovní iniciativy a zdůraznil, že právě socialistické soutěžení a uvědomělý přístup pracujících k uloženým úkolům byly hlavním činitelem při úspěšném splnění páté pětiletky a prvního roku šestého pětiletého plánu. Připomněl, že v letošním roce ve kterém proběhne IX. všeodborový sjezd, je nutno všechno úsilí zaměřit k zdárnému splnění ekonomických úkolů. Přitom vyzvedl význam politicko-výchovné práce odborových organizací. Mezi funkcionáři ROH, vyznamenanými na tomto shromáždění, byl i **Oldřich Lukeš, předseda ZV ROH n. p. SIGMA**, jemuž byl udělen **zlatý odznak ROH za dlouholetou aktivní práci v ROH**, a **Ladislav Zakopčan, zámečnick a předseda DV ROH v provozu 6**, který převzal **stříbrný odznak ROH za obětavou práci v ROH**. Oldřich Lukeš je první funkcionář ROH v n. p. SIGMA, jemuž bylo toto vysoké odborové vyznamenání uděleno. LN

Z TVŮRČÍ DÍLNY MALÍŘE JAROSLAVA POPA

Známý hranický malíř — karikaturista Jaroslav Pop se v minulém roce mimo pravidelnou spolupráci s našimi humoristickými a satirickými časopisy a s denním tiskem, zúčastnil svými pracemi několika výstav doma i v zahraničí.

V Praze vystavoval satirické kresby pranýřující maloměstské nectnosti na novoroční výstavě časopisu DIKOBRAZ.

V únoru a březnu 1976 uspořádala pedagogická škola v Přerově v „Galerii na schodech“ samostatnou výstavu politických karikatur a kresleného humoru Jaroslava Popa.

V Bratislavě při příležitosti červnové celostátní výstavy poštovních známek mladých filatelistů BRATISLAVA 76 byla instalována i expozice karikatur, majících vztah k poště a k poštovní známce. K spolupráci na této výstavě byli vyzváni slovenští a čeští kreslíři — karikaturisté, mezi nimi i Jaroslav Pop. Za vystavených šest kreseb byl odměněn diplomem a plakétou.

V květnu 1976 uspořádala redakce slovenského satirického časopisu ROHÁČ v Berlíně výstavu satirických kreseb a politické karikatury svých výtvarných spolupracovníků. Na výstavě byli zastoupeni jen slovenští výtvarníci. Z českých kreslířů byl k účasti pozván jedině Jaroslav Pop jako spolupracovník tohoto časopisu od jeho založení. Na výstavě se uplatnilo deset satirických kreseb a stejný počet politických karikatur Jaroslava Popa. Dvě jeho práce byly také na podzimní mezinárodní výstavě politické karikatury v Moskvě.

Dvě kresby Jaroslava Popa byly vystaveny v jugoslávském Skopje, další dvě kresby s tematikou automatického počítače odeslal na přelomu roku do bulharského Gabrova, kde se každé dva roky pořádá tradiční festival humoru a satiry. Jako součást tohoto festivalu se konají výstavy karikatur těšící se zájmu kreslířů z celého světa.

Některé kresby Jaroslava Popa, uveřejněné v našich časopisech, byly přetištěny i v zahraničních časopisech, např. v polských Szpilkach a v SSSR v časopise Sluota.

Pro MěstNV v Hranicích vytvořil Jaroslav Pop tři návrhy na pamětní listy, které budou věnovány rodičům při příležitosti vítání dětí do života, patnáctiletým žákům ZDŠ při odevzdávání nových občanských průkazů a absolventům středních škol při složení maturitní zkoušky.

V současné době připravuje Jaroslav Pop kresby pro mezinárodní konkurz moskevského satirického časopisu Krokodil na téma „Kvítek a ozubené kolečko“. Jak téma napovídá, soutěž se týká ochrany přírody před negativními vlivy civilizace.

L. Novotný.

ZAHRÁDKÁŘI PŘED NOVOU SEZÓNOU

Hraničtí členové základní organizace Českého ovocnářského a zahrádkářského svazu se chystají na novou sezónu. Rok 1976 hodnotí jako náročný, přesto své úkoly podle daných možností splnili. Uspořádali celkem 39 akcí, k nimž patří přednášky, schůze, zájezdy a výstava, na nichž se podílelo celkem 1614 návštěv-

níků. Velmi úspěšná byla tradiční podzimní výstava ovoce a zeleniny, jíž se zúčastnilo 63 vystavovatelů a jejíž exponáty a uspořádání 650 návštěvníků, mezi nimiž byli i odborníci z Prahy a Litoměřic, velmi kladně hodnotilo. Na výstavě mohli návštěvníci zhlédnout 53 odrůd jablek, 16 odrůd hrušek, švestky, maliny a sedm druhů zeleniny. Zvláštní expozici tvořily perspektivní odrůdy jablek. Výstava byla doplněna výpěstky pokojových květin ze šlechtitelské stanice SEMPra v Hranicích. Značné pozornosti členů se těšil cyklus odborných přednášek, pořádaný začátkem roku. Pro veřejné zásobování přispěli hraničtí zahrádkáři dobrou 215 centů bobulovin, 3731 centů jablek a 5 centů zeleniny. Závazky podle smlouvy značně překročili. Organizace se rovněž zapojila do soutěže na počest XV. sjezdu KSČ, členové vysadili 135 keřů rybízu, 120 stromků angreštu, 25 kusů malin, pro zásobování dodali 102 kg česneku. Odpracovali také značné množství brigádnických hodin ve prospěch města i své organizace. Hodně času a práce věnovali úpravě spolkové lisovny, v níž bylo zpracováno 145 centů ovoce a vylisovalo se 5432 litrů ovocné šťávy. Organizace má obětavé funkcionáře v čele s předsedou J. Julínkem, jednatelkou M. Kroupovou a pokladníkem J. Hejdou, velmi dobře pracuje komise žen, vedená M. Langrovou. Její členky ochotně se starají o příjemné prostředí v klubovně a při všech akcích. Zasluzným činem organizace bylo také věnování příspěvku na výstavbu Památníku Ostravské operace v Hrabyni.

V plánu pro letošní rok se uvádí, že organizace Českého ovocnářského a zahrádkářského svazu v Hranicích bude dále rozvíjet politickou angažovanost členů aktivně se zapojí do plnění volebního programu NF, zvláště do jarních a podzimních směn NF, bude pečovat o ochranu životního prostředí. Podle uzavřených smluv budou opět členové dodávat ovoce a zeleninu pro veřejné zásobování. K načerpání nových odborných a vlastivědných poznatků uspořádají dva zájezdy, pro propagaci vlastní práce mají v plánu výstavu jahod, květin a na podzim tradiční výstavu ovoce a zeleniny.

LN

6. ROČNÍK RECITAČNÍ SOUTĚŽE RUDÝ KARAFIÁT

MěstV SSM spolu s Jednotným klubem pracujících v Hranicích uspořádal k 29. výročí Února už šestý ročník okresní recitační soutěže „RUDÝ KARAFIÁT“. Po dvou předkolech se do finále 2. března 1977 kvalifikovalo 12 účastníků z okresu. Jako povinné byly v tomto ročníku zvoleny básně Jana Nohy „Byl únor v Čechách“ a Marie Kratochvílové „Únor 1948“. V úvodu finále tyto básně přednesla Jana Dohnalová ze střední pedagogické školy v Přerově a ppor. Josef Pavelka z Hranic, s hudebními čísly vystoupil žákovský kvartet lesních rohů a žákyně Jana Kavanová z lidové školy umění v Hranicích. V soutěži zazněly vesměs angažované verše našich básníků, mezi nimi i báseň hranického autora Jiřího Sumary „Píseň o Únoru“. Porota za předsednictví prof. Marie Hudcové vyhodnotila čtyři nejlepší recitátory v tomto pořadí: Dana Šindlerová z hranického gymnázia za přednes básně M. Čermíka Domácí tma, ppor. Josef Pavelka z VÚ 3475 z Hranic, Marie Havranová ze střední zdravotnické školy v Hranicích a Alexandra Zdráhalová ze střední pedagogické školy v Přerově. V závěrečném hodnocení prof. Marie Hudcová vyjádřila jménem poroty radost, že mladí lidé mají zálibu ve verších a dovedou je se zaujetím recitovat a že v soutěži zazněly politické, angažované básně k oslavě února 1948. Prvním čtyřem vyhodnoceným odevzdal předseda MěstV SSM Zbyněk Grossmann v upomínku knihy, všichni účastníci finále si odnesli diplom a rudý karafiát.

LN

KONCERT K 150. VÝROČÍ ÚMRTÍ L. v. BEETHOVENA

Na 26. března připadlo 150. výročí úmrtí velkého hudebního skladatele L. van Beethovena. K této příležitosti uspořádala lidová škola umění v Hranicích vzpomínkový houslový koncert, na němž vystoupili jako účinkující **profesoři konzervatoře v Kroměříži Antonín Kadlčík za klavírního doprovodu Marie Pravidové**. V náročném programu uvedli účinkující Beethovenovu Romanci F dur, Romanci G dur, Sonatu op. 30 č. 3 a Koncert D dur. Vystoupení kroměřížských hostů se vyznačovalo vysokou interpretační úrovní a zanechalo u početných posluchačů hluboký dojem, který vyjádřili vytrvalým potleskem, jímž si vynutili jako přírůstek volnou větu z Beethovenovy Sonaty č. 5 — Jarní. Značná účast posluchačů ukázala, že hranická veřejnost má stálý zájem o vážnou hudbu. Ředitelství lidové školy umění si zaslouží uznání, že tomuto zájmu vychází vstříc, že jej podporuje a získává pro vážnou hudbu nové zájemce.

LN

— ★ —

FILATELISTÉ V SOUTĚŽI

Severomoravský krajský výbor Svazu českých filatelistů vyhlásil **soutěž aktivity klubů filatelistů Severomoravského kraje** v roce 1976. V soutěži se hodnotila schůzová činnost, pořádání propagačních výstav, informování veřejnosti v tisku, činnost kroužku mladých filatelistů aj. Kluby byly rozděleny do tří kategorií podle počtu členů. Z okresu se do soutěže zapojily všechny čtyři kluby, jež se umístily takto:

V první kategorii mezi 22 kluby s počtem do 50 členů se jako 20. umístil klub filatelistů v Miloticích nad Bečvou. V druhé kategorii mezi 11 kluby s počtem do sta členů obsadil **klub filatelistů HRANICE třetí místo a získal věcnou odměnu v hodnotě 150 Kčs**, klub filatelistů v Lipníku nad Bečvou zaujal páté místo, v kategorii třetí mezi 13 kluby s počtem nad 101 člena obsadil klub filatelistů z Přerova sedmé místo.

Klub filatelistů 07—19 v Hranicích pořádá pravidelné výměnné schůzky každou druhou a čtvrtou neděli v měsíci od 9 hodin dopoledne v klubu důchodců v Hranicích v ulici Na náspech. V tomto měsíci se budou tedy **schůzky konat 10. a 24. dubna 1977**.

LN

— ★ —

PUBLIKACE

prom. hist. M. Jaškové, univ. prof. PhDr. L. Hosáka a PhDr. B. Indry

DĚJINY MĚSTA HRANIC (1. díl)

je možno zakoupit na městském národním výboru, odbor školství a kultury, nebo v kanceláři Cestovní informační služby ve Svatoplukově ulici.

Z GALERIE HRANICKÝCH LITERÁTŮ 19. STOLETÍ

PhDr. Bohumír Indra

Poslední léta života Josefa Hrdiny v Hranicích

V letech 1844 až 1852 do konce svého života žil v Hranicích Josef Hrdina (1781—1852), **první učitel češtiny olomouckého lycea**, jazykový novotář a plodný spisovatel, jehož tisky a desítky rukopisných děl vesměs zapadly v zapomnutí. Některé rukopisy jeho jsou dnes uloženy v rukopisných sbírkách Státní vědecké knihovny v Olomouci, kam je odkázal. Narodil se 4. 11. 1781 v Sazovicích na Moravě a studoval v Kroměříži a v Olomouci. Ještě za studii v Olomouci byl požádán rektorem lycea, aby vyučoval studenty filozofie, teologie a lékařství na lyceu češtině jako honorovaný privatista v nepovinných kursech. Potřeba znát český jazyk venkovského lidu začala být opět uznávána jako věc užitečná a prospěšná nejen pro kněží, ale i pro lékaře, úředníky apod. Hrdina vedl kursy češtiny na lyceu od r. 1808 do r. 1811 a míval v semestrech až 100 posluchačů. **Prohousením zájmu o češtinu přispěl nemálo k rozšíření znalostí českého jazyka u studentů lycea a v Olomouci vůbec. Úkol učitele češtiny vedl ho ke sblížení s Václavem Stachem**, bývalým profesorem češtiny na generálním semináři v Olomouci, který žil na odpočinku v Olomouci, známým jazykovým reformátorem, **kteřý zaváděl do spisovného jazyka mnoho nových podivuhodných slovních výrazů a tvarů** a byl zavilým nepřitelem gramatických a jazykových zásad Josefa Dobrovského. Stach získal Hrdinu za zastánce a prosazovatele svých zásad, v nichž Hrdina uvízl a nevybředl z nich ani později, kdy se věnoval již zcela literární činnosti. V r. 1810 napsal Hrdina německy vlastní českou gramatiku a usiloval v Olomouci i ve Vídni o to, aby vyučování češtiny bylo zavedeno jako povinné pro bohoslovce. Rozvířil tím otázku potřeby češtiny, že začali o ní jednat ve Vídni, v olomoucké konsistoři i v semináři, svým postupem však uvalil na sebe neľibost představených. Dosáhl, že výsledkem jednání bylo **vydání vládního nařízení r. 1811 o povinných kursech češtiny pro všechny seminaristy**, vyučování však nebylo svěřeno jemu, ale superioru Benischovi, žáku a zastánci jazykových zásad Dobrovského.

Hrdina působil po vysvěcení na kněze r. 1811 nejprve jako kaplan v Kelči, později na různých místech na Valašsku. Když byl r. 1831 vypsan **konkurs na zřízení profesury češtiny na stavovské akademii v Olomouci**, přihlásil se též jako uchazeč s třemi dalšími. U ústních a písemných zkoušek však neobstál pro nesprávné zásady gramatické, jež podle vyjádření komise chce ještě předepisovat jiným, a užívání různých moravských nářečí místo spisovné řeči. Vysoškoškolskou profesuru dostal pak Antonín Boček, později známý zemský archi-vář moravský. V témže roce byl Hrdina na vlastní žádost a lékařské doporučení dočasně pensionován, r. 1835 pak trvale. Pobýval pak do r. 1844 na Kopečku u Olomouce, později v Hranicích. Všechny volný čas do konce života věnoval pak přímo fanatickému spisování rozměrných děl náboženských, překladům latinských historických i německých knih do stachovské češtiny, plně kuriózních výrazů, zpracovával i látky historické, ale málo co z toho vyšlo tiskem. Své a Stachovy názory na český jazyk sepsal ve 3 objemných dílech, pro něž ovšem nenašel nakladatele a vydavatele. Z historických prací sepsal několikasvazkové dílo o Hostýně a vpádu Tatarů na Moravu r. 1241, o poutních místech Dubu a Provodovu, v Hranicích sepsal i obsáhlé dějiny Moravy od nejstarších dob do poč. 19. století. Z těchto jeho rukopisů mají dokumentární hodnotu obsáhlé jeho **vlastní paměti**, sepsané r. 1840, informující nás o životě a poměrech na olomouckém lyceu a semináři v prvních třech desetiletích 19. stol., cenné je rovněž vylíčení životních osudů Václava Stacha. Rukopis pamětí, uložený ve

Státní vědecké knihovně v Olomouci, sloužil za základ zpracování prvního Hrdinova životopisu do r. 1840, otištěného Leopoldem Dýmalem v r. 1948. Eviduje v něm i 12 Hrdinových rukopisů, uložených v Olomouci. Pozdější životní osudy Hrdinovy práce neuvádí, poněvadž neznal a nepoužil Hrdinových záznamů, vedených jím od r. 1841 do konce dubna 1852 v tzv. Želechovické zlaté knize školní. Podle vlastního vyličení žil Hrdina po pensionování v Olomouci a na Kopečku od 1. srpna 1844 se však přestěhoval do Hranic, kam jej táhly **teplické lázně**, kde se trvale léčil. Marré bylo veškeré úsilí duchovenských úřadů dostat jej z Hranic, nemocného a stále churavějícího se zastala i městská rada. Hranický dopisovatel německého kulturně literárního měsíčníku novojičínského Die Biene J. K. Rippar psal r. 1852 dvakrát o Hrdinovi, a to, když vydal r. 1851 tiskem v Hranicích český Žaltář a podruhé, když 13. května 1852 v Hranicích zemřel. Nazývá ho známým spisovatelem, který žil dlouhá léta v Hranicích a **četné své manuskripty odkázal univerzitní knihovně v Olomouci**. Podle úmrtní matky města Hranic zemřel ve věku 72 let v domě na náměstí čp. 83, který patřil tehdy měšťanu Karlu Šidlovi. Hrdina tu bydlel v podnájmu jako pensionovaný kněz. Všechny jeho rukopisy se však nedostaly do olomoucké univerzitní knihovny, **několik jich zůstalo v Hranicích** a dostaly se později do tzv. Gallašovy knihovny, která byla po založení městského muzea v Hranicích k němu přičleněna. Ještě v r. 1950 byly v městském archivu hranickém uloženy dvě Hrdinovy tištěné knihy, zmíněný Žaltář a další jeho tisk „Kratinská návěšč o púchodu maryánského kostelíka na Hostýně“, tištěná v Olomouci r. 1842, a dva nebo tři jeho vázané rukopisy.

Z početné řady Hrdinových rukopisů, uložených dnes v Olomouci, **mají k Hranicím přímý vztah** dvě rozsáhlá jeho díla, **církevní topografie města Hranic** a Hrdinovy vlastnoruční zápisky z let 1841 až 1852. Církevní historie Hranic má 3 svazky I. dílu, který začal psát r. 1846. Nazývá jej sám „Hranické dějů-vecství“, svazky nazývá „spínka“. Kromě životopisů svatých hranických kostelů, oltářů, soch apod. obsahuje i historické údaje o stavbě, opravách s cennými údaji z původních stavebních účtů, dnes ztracených, hranického kostela, Kostelíčka atd. Zajímavé jsou jeho zprávy o záměně plánů kostela v Hranicích s dvěma věžemi za plán kostela, který měl být postaven v Polné, i zprávy o osudu barokních soch v Hranicích, čerpaných však jen z tradice. Např. o **svatojanské soše na skále v teplickém údolí**, zaznamenává, že ještě žijí lidé, kteří pamatují, jak byla tato socha po odstranění z náměstí šesti páry koní dopravena na skálu v teplickém údolí. Hrdina sám uvádí, že z náměstí byla nejprve přemístěna před most Horní brány městské, později do průjezdu na radnici a odtud dopravena na skálu. Toto lidové podání je však poněkud zmatené. Podle archivních dokladů byla žulová socha svatojanská **zhotovena na objednávku knížete**, majitele panství r. 1708 **ve dvojím vyhotovení** pro Hranické a Lipník mikulovským sochařem **Ferdinandem Grosse**. Její dvojník stojí podnes před mostem přes Bečvu v Lipníku na cestě k Týnu. Pro hrubost provedení byla v Hranicích již r. 1714 **nahrazena druhou sochou**, umělecky provedenou **lipenským sochařem Konrádem Spindlerem**, stojící dnes na Motošíně. Třetí socha Jana Nepomuckého, kterou dal na svůj náklad zhotovit neznámým sochařem hranický měšťan Hořčica r. 1720 a **postavit před Horní bránu městskou**, byla po zboření brány a zasypaní hradebního příkopu přemístěna dále na náměstí a stojí u benzinové pumpy proti poště. Obě sochy jsou umělecká díla dobré kvality.

Cenný pro nás je zejména druhý **rukopis jeho kronikářských historických záznamů**, jež zapisoval pravidelně do knihy, kterou založil r. 1825 jako lokální kaplan v Želechovicích, jež sloužila dříve jako zlatá a současně černá kniha želechovických školáků. Hrdina do ní zapsal nejen mnoho životopisných údajů o sobě a lidech, s nimiž se stýkal, o literatuře, ale i o počasí, co četl v novinách, hranické události atd. Zápisy psané česky i německy doplňují nám nejen

životopisný obraz, načrtnutý Dýmalem po r. 1840, ale obsahující i mnoho **cenných zpráv k historii města** atd. Podávají podrobnou informaci např. i o **archeologických nálezech**, např. 1837 při stavebních úpravách kostela v Kelči, zejména však r. 1845 o **nálezu kostí velkých zvířat (mamutů) v černotinském vápencovém lomu**, v němž 12. února našli dva lamači kamene v lomu u Bečvy více předních zubů a stoliček, žeber a stehenních kostí mohutných zvířat. Hrdina popisuje vzhled a stav nálezu i váhu některých kostí dosti podrobně. Krátce předtím našli titíž lamači poněkud výše blíže k vrcholu hory **hmotné pozůstatky velkých lidí**, o nichž se Hrdina domnívá, že pocházejí z doby před potopou světa. Tato **zpráva o nálezu pozůstatků diluviálního člověka a kostí, ulovených zvířat u Černotína** — Teplic je významným **potvrzením jeskynního sídliště pravěkých lovců u Hranic**, jejichž dočasný pobyt u Hranic byl zatím potvrzen jen nálezem několika pazoukových nástrojů mezi kostmi v jeskyňce v Hluzovském kopci nad dnešním vápencovým lomem hranickým r. 1925 a nálezem četných nástrojů pravěkých lovců r. 1946 pod Kobylankou, dokládající tu delší pobyt lidí starší doby kamenné, resp. jejich tábořiště. Nepochybně se podaří tuto významnou zprávu Hrdinovu doložit dalšími soudobými zprávami z olomouckých novin, obecní kroniky černotinské, pokud se dochovala aj.

V Hluzovském kopci se **lámal kámen od r. 1844 na stavbu Severní dráhy Ferdinandovy**. V únoru 1845 se přitom přišlo na **douhé podzemní jeskyně pod kamenolomem**, které později r. 1866 prozkoumal a popsal hranický Tadeáš **stavbu velkých železničních mostů (viaduktů) u Jezernice a Hranic**, když se r. 1844 započala stavět dráha z Lipníka k Hranicím a později i na další stavby na této dráze. O stavbě dráhy samé, která se začala vyměřovat r. 1843 od Lipníka k Hranicím, uvádí Hrdina, že na ní pracoval velmi mnoho lidí dosti nešťastně a **mnozí přišli při stavbě i o život**. Při stavbě hranických mostů spadlo jednou a zabilo se 14 dělníků, kromě toho ze stavby dráhy se zabilo dalších 20 osob a mnozí další se těžce zranili. Dne 23. srpna se zavřely poslední oblouky hranického mostu a v sobotu nato se to oslavovalo po celou noc až do rána. Hrdina, který píše na jiném místě o soustavných akcích boje proti pití kořalky, nezapomněl poznamenat, že se přitom vypilo 6 beček piva. První jízda po mostě byla uskutečněna 31. října, 8. listopadu pak byla slavnost a 9. listopadu **jela první lokomotiva** (Hrdina píše „parotahoun“) **s řadou malých vozíků přes most**, jež dříve používali dělníci na stavbě pro dopravu materiálu. V r. 1846 si obšírně všimá i politických událostí v Polsku a popisuje podrobně **transporty polských uprchlíků přes Hranice** po porážce povstání a odsuzuje nepřátelskou náladu hranických měšťanů a židů, projevovanou vůči transportovaným.

Hrdina zaznamenal i **mnohá stará vyprávění hranických občanů**. Tak zapsal 18. ledna 1846 vyprávění **měšťana Antonína Zuny**, které jako svobodný slyšel vyprávět „od jednoho opisovače a sběratele starých spisů“ o tzv. **železně bráně u Bělotína** a pověsti k ní se vztýčící za tažení Prusů r. 1741 na Hranice a Odry. Odešší měšťané prý na památku záchrany města před Prusy postavili tuto železnou bránu, jejíž „krmoly“ z pilířů je možno dosud vidět za Bělotínem u vápenky. Jak sám poznamenal, provedl Hrdina záznam této pověsti trojmo, jedno vyhotovení pro měšťana Antonína Dvořáka, druhé pro Karla Kobra a třetí pro městskou radu v Hranicích. Oba jmenovaní byli známí milovníci hranické historie, spolupracovníci a příznivci J. H. A. Gallaše a Hrdina byl zřejmě ve stálém styku s nimi. O těch však nic bližšího nevíme. Pro tyto zápisy o Hranicích z poloviny 19. století má Hrdinův rukopis podnes cenu historického pramene a autor se jím zařadil do dlouhé řady hranických kronikářů, zaznamenávajících pamětihodné události města pro budoucí generace. Hrdinovy rukopisy zasluhovaly by soustavný podrobný průzkum, velkou překážkou je však velký jejich počet, obtížně čitelný rukopis Hrdinův a v neposlední řadě i nemožné jím zkomolená čeština.

Prameny a literatura:

Rukopisy Hrdinovy ve Státní vědecké knihovně v Olomouci.
Spisy velkostatku Hranice a matriky města Hranic, Státní archiv v Opavě
L. Dýmál, Josef Hrdina, učitel češtiny na olomouckém lyceu, ČVSMO roč. 1948.

— ★ —

Z ČINNOSTI TJ SIGMA HRANICE

Největší hranická tělovýchovná jednota SIGMA sdružovala v roce 1976 ve dvou oborech a 13 oddílech celkem 1208 členů. Členové TJ SIGMA se v uplynulém roce vyznačovali vysokou aktivitou, o čemž svědčí asi tisíc uskutečněných akcí. Výsledkem obětavé práce bylo také splnění náročných závazků na počest XV. sjezdu KSČ. V **masové tělesné výchově** byla pozornost obrácena k SHMP a k plnění podmínek odznaku zdatnosti, v obou případech byly plánované počty vysoko překročeny. **SHMP se zúčastnilo celkem 1292 závodníků.** Nejlepší výsledky vykázal atletický oddíl, který přivedl na start náborových závodů 524 závodníků, velmi dobré výsledky má oddíl kuželkářský, který zorganizoval vnitropodnikovou soutěž n. p. SIGMA za účasti 16 startujících. Také **plnění podmínek Odznaku zdatnosti** přineslo nečekaný výsledek, celkem bylo získáno 154 odznaků zdatnosti.

Výsledky výkonnostního sportu odpovídají kádrovým i materiálovým možnostem. V mistrovských soutěžích bylo zapojeno 25 kolektivů a 117 jednotlivců, v TJ SIGMA je 155 nositelů výkonnostních tříd. Kladem je ustavení **plaveckého oddílu**, který zahájil výcvik neplavců, **nově byl zřízen oddíl šachový.** Dobré výsledky zaznamenal odbor turistiky, jehož dospělí členové při 87 akcích ušli 24 tisíc kilometrů, odbor má nejlepší turistický oddíl mládeže. Stoupající tendenci vykazuje činnost atletů, z nichž nejhodnotnějšího výsledku dosáhl žák Zbyněk Šebesta, který v hodů diskem obsadil třetí místo v ČSSR. Horolezci provedli řadu náročných výstupů ve Vysokých Tatrách při letním oddílovém táboře, jezdci se dobře umístili v závodech, kanoisté zlepšili práci s mládeží mají pionýrský oddíl s 35 členy. Kuželkáři mají dobré výsledky v soutěžích i ve výstavbě, zvláště dokončením modernizace kuželny. Zájem o stolní tenis roste, v soutěžích je pět družstev, první družstvo mužů postoupilo do krajského přeboru II. třídy. Družstva odbíjené zlepšila postavení v soutěžích.

TJ SIGMA patří mezi jednoty, určené v budoucnu pro provozování masové tělovýchovy, z toho vyplývají další úkoly pro cvičitele i trenéry a funkcionáře.

Ve výstavbě byl vykonán velký kus práce, o čemž svědčí odpracovaných **8005 brigádnických hodin**, hlavně při dokončování rekonstrukce sokolovny, jež slouží nejen tělovýchově, ale i hranické kultuře a společenskému životu. V obnově sokolovny zahájil znovu činnost odbor ZRTV.

Na výroční konferenci TJ SIGMA dne 23. února 1977 uctili účastníci památku zemřelých členů Miroslava Zieglera a Richarda Tugendlieba. Předseda TJ SIGMA Alois Sedláček ve výroční zprávě připomněl významná výročí roku, hlavně 60. výročí VŘSR a 90 let organizované tělovýchovy v Hranicích. Vyslovil rovněž dík všem, kdo TJ SIGMA podporují, zejména MěstV KSČ, MěstNV, vedení n. p. SIGMA a OV ČSTV.

Na výroční konferenci byli také vyhodnoceni nejlepší pracovníci v tělovýchově: Za dlouholetou činnost byl jako **Vzorný cvičitel vyhlášen Josef Sedláček z odboru lyžování.** V rámci oslav **70 let kopané** převzali **Čestná uznání Severomoravského KV ČSTV** dlouholetí obětaví funkcionáři kopané **Zd. Kolovrat** a **Zd. Vilím, čestný odznak ČSTV** obdrželi další pracovníci v kopané **ing. Milan Macura, Jaromír Machař, Josef Hanuška, Fr. Staněk, Miroslav Kosař a Jan Vavřík ml., čestné uznání udělil OV ČSTV Ivanu Juršovi.** Čestný název „**Vzorný oddíl I. stupně**“ obhájil odbor turistiky a oddíl horolezectví, „**Vzorným oddílem II. stupně**“ se stal oddíl lehké atletiky a název „**Vzorný oddíl III. stupně**“ byl udělen oddílu kanoistiky.

V diskusi pozdravili jednání TJ SIGMA a zhodnotili její výsledky podnikový ředitel n. p. SIGMA Oto Mildner, místopředseda MěstV KSČ Rudolf Kopřiva, místopředsedkyně MěstNV Štěpánka Hališková, která zejména ocenila pochopení n. p. SIGMA pro potřeby hranické tělovýchovy. Předseda MěstV SSM Zb. Grossmann v pozdravném projevu připomněl podíl SSM v masové tělesné výchově. V závěru jednání přijali účastníci konference **na počest 60. výročí VŘSR a 90 let organizované tělovýchovy v Hranicích socialistický závazek**, v němž se uvádí, že jednota zaměří v politickovýchovné práci pozornost na rozvinutí aktivity členů při plnění celospolečenských úkolů uložených XV. sjezdem KSČ a druhým rokem šestého pětiletého plánu a zajistí u padesáti členů splnění podmínek odznaku zdatnosti. Při údržbě a opravách tělovýchovného zařízení odpracují členové pět tisíc brigádnických hodin, bude zahájena výstavba nové loděnice a v tribuně na stadionu TJ SIGMA bude instalováno ústřední topení. V budoucnu se uvažuje o pokrytí hřiště u sokolovny asfaltovým kobercem. Rovněž bude nutno pořídit náhradní prostory pro turisty a jezdce po demolici budovy tzv. Váňova mlýna. Mezi hlavními úkoly TJ SIGMA pro rok 1977 se uvádí jiné uplatňování masovosti v soutěžích, rozšiřování členské základny a zabezpečování účasti družstev i jednotlivců v mistrovských soutěžích v souladu s požadavky reprezentace města a mateřského podniku SIGMA.

LN

◆

DESET ROČNÍKŮ BĚHU VÍTĚZSTVÍ V HRANICÍCH

Už v roce 1967 se mezi funkcionáři a členy oddílu lehké atletiky TJ SIGMA vyskytl návrh uskutečnit v jarních měsících v Hranicích běžecký závod, který by byl důstojným protějškem tradičního podzimního chodeckého závodu Moravskou branou, jenž tehdy již měl za sebou 12 ročníků. Nakonec zvítězila myšlenka pořádat pravidelně začátkem měsíce dubna **přespolní běh**, který dostal název „**BĚH VÍTĚZSTVÍ**“. O vznik a utváření nové tradice se zasloužil tehdejší předseda oddílu lehké atletiky Oldřich Lukeš ml., organizační pracovník oddílu Josef Trnka a Jan Vavřík ml. Výbor TJ SIGMA věnoval pro vítěze hlavního závodu jako putovní cenu krásný pohár z broušeného skla.

Od počátku soustřeďoval závod na startu značný počet závodníků, zejména z řad školní mládeže a studentů. Ve všech devíti ročnících závodily žacký na trati dlouhé 500 metrů, mladší dorostenci měli trať 2 km, starší dorostenci 3 km, žáci v prvních osmi ročnících závodili na trati 800 metrů, v ostatních kategoriích se trať v průběhu devíti ročníků měnila.

V prvním ročníku Běhu vítězství dne 7. dubna 1968 na dráze v sadech Zd. Nejedlého startovalo 47 závodníků v sedmi kategoriích s těmito výsledky:

žáci: **Miroslav Bureš**, TJ Spartak Přerov, 2:27,00 min.,
žačky: **Anna Nová**, ZDŠ Hustopeče nad Bečvou, 1:27,00 min.,
mladší dorostenci: **Josef Šoka**, OU SIGMA Hranice, 7:00,2 min.,
starší dorostenci: **František Pobořil**, TJ Val. Meziříčí, 10:10,8 min.,
mladší dorostenky: 800 m: **Drahomíra Kopřivová**, III. ZDŠ Hranice 3:27,00 min.,
starší dorostenky: 800 m: **Iva Jalovecká**, TJ SIGMA, 2:57,8 min.,
ženy: 800 m: **Zdenka Vrzalová**, TJ Spartak Přerov, 2:50,2 min.,
muži: 6 km: **Zdeněk Procházka**, TJ Spartak Přerov, 20:39,9 min.

II. ročník se konal 5. dubna 1969 jako součást oslav „800 let Hranic“ za účasti 18 závodníků z ligových oddílů Středomoravské a Severomoravské župy:

žáci: **Jiří Špalda**, TJ Spartak Lipník nad Bečvou, 2:52,3 min.,
mladší dorostenci: **Vlastimil Fabiánek**, TJ Spartak Přerov, 7:18,00 min.,
starší dorostenci: **Fr. Hlavinka**, TJ Lokomotiva Olomouc, 10:47,7 min.,
muži: **Milan Vinklár**, TJ VŽKG Ostrava, 19:37,3 min.

III. ročníku 12. dubna 1970 se zúčastnilo 26 závodníků v 7 kategoriích s těmito výsledky:

žáci: **Karel Zambach**, TJ Sparta Lipník nad Bečvou, 2:39,6 min.,
žačky: **Eva Machálková**, II. ZDŠ Hranice, 1:36,0 min.,
mladší dorostenci: **Fr. Nerad**, TJ Rožnov pod Radhoštěm, 6:14,4 min.,
mladší dorostenky: 800 m: **Marie Skýpalová**, TJ Val. Meziříčí, 3:03,4 min.,
starší dorostenci: **Milan Veverka**, TJ Nový Jičín, 9:34,6 min.,
starší dorostenky: 1 km: **Božena Sudická**, TJ Spartak Přerov, 3:26,7 min.,
muži: 3 km: **Jaroslav Brož**, TJ SIGMA Hranice, 10:12,8 min.

IV. ročník soustředil 18. dubna 1971 na startu 39 závodníků, kteří v sedmi kategoriích dosáhli těchto výsledků:

žáci: **Orsák** z Všechovic, 2:37,4 min.,
žačky: **Jaroslava Běhmová**, Sokol Týn nad Bečvou, 1:37,6 min.,
mladší dorostenci: **Jan Popelka**, TJ Sparta Přerov, 6:31,4 min.,
mladší dorostenky: 800 m: **Naděžda Sojková**, TJ Spartak Přerov, 2:49,8 min.,
starší dorostenci: **Milan Veverka**, TJ Nový Jičín, 9:47,8 min.,
starší dorostenky: 1 km: **Božena Sudická**, TJ Spartak Přerov, 3:15,2 min.,
muži: 6 km: **Emil Moudrý**, TJ SIGMA Hranice, 22:40,8 min.,

V. ročník dne 9. dubna 1972 byl na návrh Fr. Pečení rozšířen o závod mužů na 20 km, pro který byla vybrána trať v poleší střední technické školy od startu v sadech Zd. Nejedlého po lesní cestě Gabrielce až pod Helfštýn a zpět cestou podél Bečvy k cíli u sokolovny v Hranicích. Rámcové závody mládeže a hlavní závod na 6 km se konaly nadále v sadech Zd. Nejedlého. Samostatně byl hodnocen závod mužů nad 40 let (veteránů). Na startech se sešel rekordní počet 85 závodníků:

žáci: **Josef Poláček**, I. ZDŠ Hranice, 2:36,4 min.,
žačky: **Jana Vašíčková**, III. ZDŠ Hranice, 1:32,4 min.,
mladší dorostenci: **Jan Kolev**, TJ Nový Jičín, 6:46,3 min.,
mladší dorostenky: **Pavla Kučirková**, TJ SIGMA, 2:57,2 min.,
starší dorostenci: **Ant. Majer**, TJ SIGMA, 10:07,8 min.,
starší dorostenky: **Jarmila Dlouhá**, TJ Spartak Přerov, 2:55,2 min.,
muži: 6 km: **Milan Veverka**, TJ VŽKG Ostrava, 19:27,6 min.,

vytrvalci do 40 let: 20 km: **Petr Mazur**, TJ SLOVÁCKÁ SLAVIA Uherské Hradiště, 1,09:04,8 hod.,

vytrvalci nad 40 let: 20 km: **Zdeněk Smetana**, OU Přerovských strojírů, 1,21:00,4 hod.

VI. ročník 8. dubna 1973 přilákal na start 88 závodníků. Trať závodu na 20 km byla poněkud pozměněna. Hlavní závod na 6 km byl obsazen velmi kvalitními závodníky. Výsledky:

žáci: **Zdeněk Pospíšil**, II. ZDŠ Hranice, 2:41,6 min.,
žákyně: **Marie Huntřová**, TJ Meochemia, 1:28,8 min.,
mladší dorostenci: **Josef Havelka**, TJ Lokomotiva Olomouc, 6:31,0 min.,
mladší dorostenky: 800 m: **Marie Klesnilová**, TJ Spartak Přerov, 2:53,0 min.,
starší dorostenci: **Pavel Vaňha**, TJ Lokomotiva Olomouc, 9:37,8 min.,
starší dorostenky: 800 m: **Pavla Kučirková**, TJ SIGMA, 2:48,4 min.,
muži, 6 km: **Peter Sucháň**, VTJ Dukla Banská Bystrica, 17:44,2 min.,
muži do 40 let, 20 km: **Jaroslav Vítek**, TJ Gottwaldov, 1,09:29,0 hod.,
muži nad 40 let, 20 km: **Josef Janíček**, TJ Slovácká Slavia Uherské Hradiště, 1,15:09,4 hod.

VII. ročníku dne 7. dubna 1974 se zúčastnilo 82 závodníků, z toho 34 vytrvalců do 40 let v závodu na 20 km. Pro přespolní běh na 20 km byla trať znovu upravena, aby vyhovovala stoupajícím nárokům na výkonnost. Výsledky:

žáci: **Petr Večeřa**, TJ SIGMA Hranice, 2:33,0 min.,
žačky: **Alena Baranová**, ZDŠ Hustopeče nad Beč., 1:34,0 min.,
mladší dorostenci: **Ivo Holec**, TJ SIGMA Hranice, 7:17,8 min.,
mladší dorostenky, 800 m: **Marcela Radochová**, I. ZDŠ Hranice, 2:54,0 min.,
starší dorostenci: **Milan Šedivý**, TJ Železářny Prostějov, 10:01,4 min.,
starší dorostenky, 800 m: **Pavla Kučirková**, TJ SIGMA, 2:47,0 min.,
muži, 6 km: **Petr Krístek**, TJ NHKG Karviná, 20:41,8 min.,
muži do 40 let, 20 km: **Jaroslav Kocourek**, VUT Brno, 1,06:02,0 hod.,
muži od 40 do 49 let, 20 km: **Milan Adamec**, TJ Slovácká Slavia, Uherské Hradiště, 1,18:47,0 hod.,
muži od 60 do 69 let, 20 km: **Oldřich Machalka**, TJ Spartak Lipník nad Bečvou, 1,31:49,0 hod.

Při přípravě VIII. ročníku 6. dubna 1975 bylo rozhodnuto, že již nebude pořádán hlavní závod na 6 km, ale celá pozornost byla soustředěna na vytrvalost. Putovní pohár od tohoto ročníku získává vítěz závodu na 20 km. Trať tohoto nového hlavního závodu byla definitivně upravena tak, že vede od hranické sokolovny po Gabrielce k Týnu nad Bečvou, před vstupem do obce je obrátka a po stejné trase se závodníci vrací. Závod se konal jako součást oslav 30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou a byl zařazen poprvé jako **Grand prix maratonceů ČSSR**. Na startu se sešlo 126 závodníků s těmito výsledky:

žáci: **Petr Hrček**, TJ Slezka Frýdek-Místek, 2:20,2 min.,
žačky: **Ivana Blažková**, TJ Gottwaldov, 1:34,4 min.,
mladší dorostenci: **Milan Brázda**, TJ Slavoj Slavkov, 6:31,6 min.,
mladší dorostenky, 800 m: **Vlasta Kramolišová**, TJ Slezan Frýdek-Místek, 2:37,5 minut,
starší dorostenci: **Lubomír Tesáček**, TJ Slavoj Slavkov, 9:42,2 min.,
starší dorostenky, 1 km: **Renata Melezinková**, TJ Zbrojovka Brno, 3:22,6 min.,
muži do 40 let, 20 km: **ing. Karel Nečas**, VŠ Praha, 1,10:15,8 hod.,
muži nad 40 let, 20 km: **Milan Adamec**, TJ Slovácká Slavia, Uherské Hradiště, 1,20:32,8 hod.

IX. ročník dne 4. dubna 1976 soustředil na startu 111 závodníků. Trať závodu na 20 km byla úředně přeměřena a přesně vymezena. Závod byl opět zařazen jako Grand prix maratoniců ČSSR. Výsledky:

mladší žáci, 500 m: **Jiří Jošák**, TJ Slovan Frýdek-Místek, 1:32,2 min.,
mladší žačky, 500 m: **Iveta Vladařová**, TJ Valašské Meziříčí, 1:38,8 min.,
starší žáci, 1 km: **Lubor Chválek**, TJ VŽKG Ostrava, 2:56,4 min.,
starší žačky, 500 m: **Alena Peterková**, TJ Slovan Frýdek-Místek, 1:36,2 min.,
mladší dorostenci, 2 km: **Aleš Jaroš**, TJ SIGMA Hranice, 6:23,8 min.,
mladší dorostenky, 1 km: **Václava Vladařová**, TJ Valašské Meziříčí, 3:27,0 min.,
starší dorostenci, 3 km: **Vladimír Černý**, TJ Slezan Opava, 9:06,8 min.
muži do 40 let, 20 km: **Miroslav Jura**, TJ ZVL Žilina, 1,06:25,0 hod.,
muži nad 40 let, 20 km: **Milan Adamec**, TJ Slovácká Slavia Uherské Hradiště, 1,16:32,0 hod.

Jak uvedený přehled ukazuje, jarní BĚH VÍTĚZSTVÍ v Hranicích už získal trvalé místo a dobré jméno u mládeže i u našich předních běžců-vytrvalců, jak o tom svědčí vysoké počty startujících i jména známých závodníků. Najdeme mezi nimi i nynější naši reprezentantku Boženu Sudickou z Přerova. Na startu se scházejí závodníci nejen téměř z celé Moravy, ale i z Prahy a ze Slovenska.

Letošní jubilejní **X. ročník Běhu vítězství** je připravován jako součást oslav 80. let organizované atletiky v ČSSR a 90. let organizované tělovýchovy v Hranicích. Organizační štáb v čele s obětavým tělovýchovným pracovníkem Oldřichem Lukešem ml. pozval opět naše přední závodníky. Začátek závodu je **3. dubna 1977 v 9 hodin v sadech Zd. Nejedlého**, start hlavního běhu na 20 km je stanoven na 10 hodin. LN.

STRUČNÁ HISTORIE ŠKOLNÍHO POLESÍ VALŠOVICE

Polesí Valšovice je školním polesím střední lesnické technické školy v Hranicích. Rozprostírá se v současné výměře 1.064 ha na Hranické pahorkatině, lemující jižní okraj Moravské brány. Nejvyšším bodem této pahorkatiny je vrchol Maliníku (479 m n. m.), který leží ve střední části školního polesí. Nejnižší plochy nalézáme podél Bečvy (258 m n. m.). Severní část polesí má výraznou konfiguraci terénu s prudkými kamenitými svahy, hlubokými zářezy a četnými potůčky. Na hlubokých zářezích se uplatňuje tepelná inverze. Jižní a jihovýchodní část polesí je naopak charakterizována málo členěnými, mírnými svahy.

Lesní hospodářství v lesích tvořících nynější školní polesí Valšovice se rozvíjelo poměrně brzy. V důsledku jejich polohy na okraji odedávna poměrně hustě obydlené oblasti v povodí Bečvy se tu už od nepaměti projevoval tlak na les, který jednak musel poskytovat obyvatelstvu blízkých zemědělských obcí dřevo, původně především palivo a ve své jižní části sloužil dosti dlouho jako doplněk zemědělské základny. Intenzivně se zde prováděla pastva především hovězího dobytka a tlak obyvatelstva na les se negativně projevoval i odebíráním půdy lesu a její přeměnou na zemědělské pozemky. K tomu docházelo nejen při okraji ale i uprostřed lesního komplexu. Tento nežádoucí vliv se podařilo za velkých nákladů odstranit až v minulém století.

Následkem značné spotřeby dřeva, především paliva, docházelo poměrně brzy k přetěžování lesů; způsobu hospodaření a produkci paliva jako převážně požadovaného sortimentu tehdy nejlépe odpovídal tvar pařeziny. Ovšem následkem často opakovaných těžeb se výmladnost pařezin postupně vyčerpávala a poněvadž péče o obnovu se až do 18. století neprováděla, stejně jako následkem pastvy, byly tyto lesy už koncem 17. století přivedeny do špatného stavu. Snahou o jejich zlepšení se zabývají instrukce z té doby, které jako jedny z prvních nařizují péči o přirozenou i umělou obnovu lesa. V praxi však byly málo respektovány.

Zlepšení nastává až koncem 18. století, kdy byla pro lesy celého majetku a tím i pro polesí Valšovice vypracována hospodářská úprava a kdy se začalo s umělou obnovou, sjíjí a brzy také sadbou, která se tu od konce 18. století stala obecným zjevem.

Stav lesů a vývoj celé hospodářské situace v minulém století si vynutil postupné převádění dřívě značně převládajících pařezin na kmenoviny; tento převod se poněkud opozdil v období 1833–38 prováděným opatřením opačného smyslu, od něhož však muselo být brzy upuštěno. V pozdější době se věnovala značná pozornost umělé obnově, jejíž pomocí byly zakládány a v dobrém stavu udržovány kultury. Určitou chybou však zůstávalo příliš konzervativní provádění výchovných zásahů; v tomto směru byly valšovické lesy přivedeny do řádného stavu až za držby lesnickou školou.

Převod pařezin na kmenoviny byl dokončen koncem min. století; po stránce odbytu se dlouho jen v menším rozsahu hledaly možnosti jiného prodeje než místního u obtížně prodejných sortimentů a některé sortimenty, např. vláknina se tu uplatňovaly poměrně pozdě.

Úroveň hospodaření příznivě ovlivňovala skutečnost, že lesy byly dřívě součástí velkého majetkového souboru Lipník nad Bečvou, pro něž se až do roku 1926 užívalo názvu panství helfštýnské.

Jako nejstarší majitel panství se uvádí rod pánů z Drahotuš, po nichž přešel majetek na rod pánů z Linavy, který počátkem 14. století vybudoval hrad Helfštýn. Brzy na to přešel majetek na magnátský rod Kravařů, z nichž se jako majitelé uvádějí Vok (+1329), jeho syn Jan, v roce 1373 pak Lacek (+1416). V roce 1425 byl majitelem Jan z Kravař, jemuž asi v roce 1434 odňal majetek loupežný rytíř Jan z Mesenpeku a v roce 1447 jej vydal právoplatnému majiteli Jiřímu z Kravař. Ten ve svých rukou sjednotil majetek a v jeho pozdější podobě jej pak prodal Vokovi ze Sovince.

V roce 1467 držel majetek Albrecht Kostka z Postupci, nejvyšší sudí markrabství lužického, od jehož dědiců koupil majetek v roce 1475 Vilém z Pernštejna; po něm dědil panství jeho syn Jan, jehož dědicové Jaroslav a Vratislav prodali v roce 1554 panství Půtovi z Ludanic, po jehož smrti v roce 1569 byl majitelem syn Václav. Václavem z Ludanic rod v roce 1571 rod po meči vymřel. Rozsáhlý majetek zdědila jediná dcera Kateřina, provdaná za největšího českého feudála své doby Petra Voka z Rožmberka a v roce 1593 prodala Lipník zemskému hejtmanu Jindřichu z Vrbna. Jeho synovi Jiřímu byl pro účast na stavovském povstání majetek konfiskován a proto za zaplacení dluhů přešel do rukou knížete Františka Dietrichšteina; vedlejší linie tohoto rodu Dietrichšteiny v Praskaň a Leslie drželi majetek asi 200 roků. Za nich došlo také v první polovině minulého století ke stržení hradu Helfštýna, když jeho část hrozící zřícením byla na rozkaz krajského hejtmána rozstřílena olomouckým dělostřelctvem. Poslední mužský potomek z rodu Dietrichštejnů zemřel roku 1858 a

dědičkou lipnického panství se stala jeho dcera Gabriela, provdaná hraběnka Hatzfeld-Weissweile a v roce 1909 opět dcera hraběnka Antonie provdaná Althanová.

Této poslední soukromé majitelce bylo lipnické panství v rámci první pozemkové reformy zestátněno a jeho část předána jako školní objekt vyšší lesnické škole v Hranicích. Tak vzniklo školní poleší Paršovice. Školním objektem zůstalo poleší až do roku 1951, kdy bylo předáno státním lesům. 1. 1. 1958 bylo však opět vráceno lesnické škole a pod změněným názvem poleší Valšovice jí náleží dodnes. Nepatrná část poleší byla dříve lesem obecním a patřila MNV Drahotuše, od něhož byla převzata v roce 1953.

Školní poleší Valšovice plní kromě svých důležitých hospodářských úkolů též důležité poslání „zelené učebny“ pro žáky střední lesnické technické školy v Hranicích. Je mimořádně vhodným objektem pro výuku, pro přípravu všestranně praktickými znalostmi vybavených provozních zaměstnanců. Pravidelně se umísťuje mezi nejlepšími školními polešími v republice. Za dobré pracovní výsledky byl kolektivu školního poleší v roce 1973 udělen čestný titul vlády a ÚRO s názvem „Poleší VIII. všeodborového sjezdu.“

Ing. Vladimír Foltánek

Použitá literatura:

1. Průzkum typologický a historický poleší Valšovice; ÚHÚL Zvolen, pobočka Frýdek-Místek, 1961.
2. Všeobecná část LHP.
3. Ing. Vojtěch Richtár, CSC., Naučná stezka lesnická.
4. 50 let české střední lesnické školy v Hranicích.

CELOSTÁTNÍ ZÁVOD VŠESTRANNOSTI ŽÁKŮ LESNICKÝCH ŠKOL

Pod záštitou ministra školství ČSR a Výzkumného ústavu odborného školství v Praze pořádá střední lesnická technická škola v Hranicích ve dnech 12. až 14. května 1977 v areálu školního poleší Valšovice celostátní přebor všestrannosti žáků lesnických škol. Je to první z akcí připravovaných lesnickou školou v Hranicích u příležitosti výročí 125 let lesnického školství na Moravě.

Soutěžít budou tříčlenná družstva složená z žáků třetích ročníků všech středních lesnických technických škol na území republiky. Na téměř 8 km dlouhé lesní trati budou muset plnit různé úkoly, které prověří jak jejich fyzickou připravenost, tak i jejich praktické a odborné lesnické znalosti a dovednosti. Z jednotlivých disciplín vyjímáme např. měření stromu, kácení a odvětvování stromu jednomužnou motorovou pilou, střelba z malorážky na terč redukovatelného divočáka a na terč nekrytých ležících figur, orientační běh podle porostní mapy, poznávání přírodnin atd.

Celostátní přebor všestrannosti žáků lesnických škol nabízí žákům jedinečnou příležitost k setkání vedoucích pracovníků ministerstva školství a zástupců jednotlivých lesnických škol a k vzájemné výměně zkušeností z lesnické pedagogické činnosti a výchovy nové lesnické generace.

Ing. V. Foltánek

JEDNOTNÝ KLUB PRACUJÍCÍCH PŘIPRAVUJE

Dne 19. 5. 1977 se uskuteční koncert velkého dechového orchestru JKP, který bude věnován IX. všeodborovému sjezdu. Dechový orchestr JKP studuje pro tuto příležitost nový program, s jehož částí vystoupí i na letošním celostátním festivalu dechových orchestrů „KMOCHŮV KOLÍN“. Začátek koncertu je v 19.30 hodin v hranické sokolovně. Orchester řídí s. Josef Slimáček.

Čs. televize Ostrava připravuje zábavný pořad věnovaný delegátům IX. všeodborového sjezdu. Pro tento pořad byly vybrány soubory zájmové umělecké činnosti Severomoravského kraje, mezi nimiž je i Komorní dechový orchestr JKP Hranice pod vedením s. Stanislava Boska. Pořad se natáčí začátkem měsíce dubna a bude vysílán v době konání IX. všeodborového sjezdu.

Společně s redakcí časopisu ODBORÁŘ ÚRO bude v Hranicích, v gotickém sále MěstNV instalována již potřetí putovní celostátní výstava amatérské fotografie — AFO 77. Výstava bude otevřena denně od 30. 5. do 12. 6. 1977.

Dne 15. května v 19.30 hodin v hranické sokolovně pořádá Jednotný klub pracujících velký zábavný pořad předních slovenských estrádních umělců, pod názvem „DALŠÍ, PROSÍM“. V pořadu vystoupí Oldo HLAVÁČEK, Eva Mária Uhríková, Josef Krištof, Máňa Velšická, Josef Slivka a další. Začátek představení je v 19.30 hodin. Vzhledem k předběžnému velkému zájmu o toto představení, zajistěte si včas vstupenky v kanceláři JKP (tel. 2074).

PROGRAMY KIN

KINO SVĚT

-
1. 4.—4. 4. V Ý K U P N Ě
Anglický film. Hazardní hra s lidskými životy. Film je mládeži nepřístupný.
-
5. 4.—7. 4. M A N Ź E L S T V Í N A D Á L K U
Psychologický maďarský film. Mládeži do 18 let nepřístupný.
-
8. 4.—11. 4. O H R O Ž E N Í B R I T A N I C U
Dramatický boj o záchranu lidských životů uprostřed oceánu. Film je mládeži přístupný.
-
12. 4.—14. 4. J A K U B
Psychologický film ČSSR. Mládeži přístupný.
-
15. 4.—18. 4. Ž Á D N Ý P R O B L Ě M
Francouzský film. Komédie o tom, jak naložit se záhadným nebožtíkem. Film je mládeži nepřístupný.
-
19. 4.—21. 4. K O N E Č N Ě S I R O Z U M Í M E
Film ČSSR. Lyrická až poetická komedie. Film je mládeži přístupný.
-
22. 4.—25. 4. N Á V R A T V E L K Ě H O B L O N D Ý N A
Francouzský film. Další veselá dobrodružství nevinného hrdiny. Film je mládeži nepřístupný.
-
26. 4.—27. 4. V Š E C H N Y V E L K Ě I M A L Ě B Y T O S T I
Anglický film, mládeži přístupný.
-
28. 4. K O N C E R T P R O D V O J E H O U S L E
Představení pro členy Klubu přátel sovětského filmu.
-
29. 4.—2. 5. P Ř Í P A D M R T V Ý C H S P O L U Ž Á K Ů
Film ČSSR. Napínavé pátrání po starém zločinu. Film je mládeži přístupný.
-

Představení pro děti — každou sobotu v 15hodin.

-
2. 4. V I N N E T O U , P O S L E D N Í V Ý S T R Ě L
Film podle románu K. Maye
-
9. 4. P R I N C B A J A J A
Dramatizace pohádky B. Němcové
-
16. 4. C H Y T R O S T N E J S O U Ž Á D N Ě Č Á R Y
Pohádka NDR
-
23. 4. K O C O U R V B O T Á C H
Japonský kreslený film
-
30. 4. K A M E N N Ý K V Í T E K
Sovětská filmová pohádka
-

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin.

-
3. 4. K A M S E P O D Ě L A S E D M Á R O T A
O dobrých vojácích po francouzsku
-
10. 4. L Ě T O S K O V B O J E M
Film ČSSR. Komédie o současných problémech mladých lidí.
-
17. 4. Z Í T R A T O R O Z T O Č Í M E , D R A H O U Š K U
Film ČSSR. Humorné příběhy z pavlačového domu.
-
24. 4. B A Ž A N T I
Francouzská filmová komedie se skupinou Les Charlots
-
1. 5. I V A N A M A R I E
Sovětská filmová pohádka
-

KINA DRAHOTUŠE:

-
1. 4. — 19.00 hod. NA SAMOTĚ U LESA
3. 4. — 16.30 hod. Česká komedie o mládí, lásce a horkých dnech. Film je mládeži přístupný.
-
3. 4. — 19.00 hod. RUDOVĽÁSKA
6. 4. — 19.00 hod. Finský film, mládeži nepřístupný
-
8. 4. — 19.00 hod. POZNAMENANÁ
10. 4. — 19.00 hod. Finský film. Příběh lásky, zrady a pomsty. Film je mládeži nepřístupný.
-
10. 4. — 16.30 hod. TAJUPLNÝ OSTROV
11. 4. — 16.30 hod. Francouzský film podle románu J. Verna. Film je mládeži přístupný.
-
11. 4. — 19.30 hod. DVA MUŽI HLÁSÍ PŘÍCHOD
Film ČSSR, mládeži přístupný
-
13. 4. — 19.00 hod. SVĚTÁCI
Česká filmová komedie o ztracené iluzi. Film je mládeži nepřístupný.
-
15. 4. — 19.00 hod. ODEŠLI JSME JAKO KNĚŽÍ,
17. 4. — 16.30 hod. VRÁTILI SE JAKO KURÁTI
Italská komedie. Film je mládeži nepřístupný.
-
20. 4. — 19.00 hod. AŤ ŽIJE SMÍCH
Americké filmové grotesky z období němých filmů. Film je mládeži přístupný.
-
24. 4. — 19.00 hod. PODIVNÉ DĚDICTVÍ
27. 4. — 19.00 hod. Wester pro dobrou zábavu. Film je mládeži přístupný.
-

-
29. 4. — 19.00 hod. JAHODOVÁ PROKLAMACE
1. 5. — 19.00 hod. Film USA, mládeži nepřístupný.
-

1. 5. — 16.30 hod. PLAVENÍ HŘÍBAT
Film ČSSR, mládeži přístupný.
-

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin

-
3. 4. VINNETOU, poslední výstřel
Filmové zpracování románu K. Maye
-
10. 4. PRINCEZNA ZE ZLATOU HVĚZDOU NA ČELE
Česká filmová pohádka
-
11. 4. PASÁČEK VEPRŮ — výlet do světa pohádek
-
17. 4. PATNÁCTILETÝ KAPITÁN — podle románu J. Verna
-
24. 4. KOCOUR V BOTÁCH — japonský kreslený film
-

Zpravodaj města Hranic a lázní Těplic n. B. vydává Jednotný klub pracujících
v Hranicích. Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc.